



د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې
د څارنې او ارزونې خپلواکه گډه کمیټه

لړم

۱۳۹۶



د لوروزده کړو وزارت

په اړه د څارنې د پرمختګ

راپور

له اداري فساد سره د مبارزې پلان

کابل – افغانستان

د راپور پښتو ژباړه

د محتوياتو فهرست

۱.	د راپور نډيز	۲
II.	سپارښتنې	۳
III.	سريزه	۴
IV.	ميتودولوژي	۴
V.	موندنې	۴
VI.	پايله	۱۵

د راپور لنډيز

د اداري فساد پر وړاندې د څارني او ارزونې خپلواکه گډه کميټه يوه مستقلة کميټه ده او له هيڅ لوري نه رهبري کيږي، نه افغان دولت او نه هم نړيواله ټولنه. دغه کميټه د لندن او کابل په کنفرانسو کې له فساد سره د مبارزې د څارني او ارزونې لپاره د يوې خپلواکې ادارې ته د اړتيا لرلو وروسته تشخيص شوه او د جمهور رييس د ۶۱ گڼې فرمان پر اساس منځ ته راغله.

د اداري فساد پر وړاندې د څارني او ارزونې خپلواکه گډه کميټه په لاندې مواردو باندې تمرکز کوي.

- د فساد پر وړاندې د مبارزې په موخه د سپارښتنو چمتو کول؛
- د افغان دولت او نړيوالې ټولني د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې له هڅو او اقداماتو څخه څارنه او ارزونه ترسره کول؛ او
- جمهور رييس، پارلمان او د افغانستان خلکو ته په منظمه توگه له فساد سره د مبارزې په اړه راپور ورکول؛

د څارني او ارزونې خپلواکه گډه کميټه د وزارتونو له فساد سره د مبارزې د پلانونو بيا کتنه تر سره کوي. کابو ټولو وزارتونو دغه پلانونه چمتو کړي دي. تر اوسه پورې د څارني او ارزونې خپلواکې گډې کميټې د څلورو وزارتونو پلانونه کتلي دي. ۱ دا پلان چې کتنه يې ترسره کيږي د لوړو زده کړو د وزارت له فساد سره د مبارزې پلان دی.

د لوړو زده کړو وزارت په ۱۳۹۶-۱۳۹۷ کلونو کې له فساد سره د مبارزې د پلان د عملي کولو ژمنه کړې ده. دا راپور د پلان د بياکتنې په اړه دی. د بياکتنې او شننې په پروسه کې د څارني او ارزونې خپلواکې گډې کميټې موندني دا په گوته کوي چې تر يوه بريده د لوړو زده کړو وزارت له فساد سره د مبارزې پلان عملي کړی چه په کې ۲۵ فعاليتونه او ۸ شاخصونه د ۸ اهدافو د حاصلولولپاره شامل دي.^۲ خو دغه هڅې د لوړو زده کړو وزارت له فساد سره د مبارزې د ټول پلان او ځني هغه موضوعات چې بايد پرې تمرکز وشي نه احتوا کوي.

په پلان کې شامل فعاليتونه او شاخصونه تر زياته بريده د وزارت له هغو دندو او پروسو سره تړاو لري چې د احتمالي فساد زيانمنه پکې شتون لري. په دغه پلان کې ستونزه د مبدا خط نه شتون دی.

د بياکتنې يوه اساسي موندنه د زده کړو له خصوصي موسساتو څخه په مناسب ډول د عوايدو راټولو ته اړتيا ده. په دغه پلان کې د يوه کميسيون او يا يو بورد تاسيس کول هم شامل دي تر څو د وزارت له اجراتو څخه څار او ارزونه ترسره کړي، خو د بياکتنې د څيړني په پړاو کې دغه کميسيون نه وو تاسيس شوی. برسیره پر دې، د محصلانو لخوا د تيزس د نه ليکلو ستونزه لا هم پر ځای پاته ده. متاسفانه په دې اړه هيڅ ډول موثر اقدام نه دی تر سره شوی.

د څارني او ارزونې خپلواکه کميټه هيله لري چې دې سپارښتنو ته به د لوړو زده کړو وزارت له خوا پوره پاملرنه وشي او د نوي پلان د چمتو کولو په وخت کې په نظر کې ونيول شي.

^۱ <http://mec.af/index.php/reports/ac-plan-review>

^۲ داخلي اسناد، پارلماني حقوقي رياست، د لوړو زدکړو وزارت د زمري ۲۰، ۱۳۹۶

1. د عمده زيامننو د پيژندلو په موخه په وزارت کې د اداري فساد پر وړاندې د خطراتو د ارزونې ترسره کول؛
2. د خطر نوموړې ارزونې ته د يوه مستقل بنسټ يا ارگان ټاکل؛
3. د دې ارزونې د پايلو پر اساس د راتلونکي کال لپاره له اداري فساد سره د مبارزې د يوه پراخه پلان جوړول؛

شميره	سپارښتنې
۱	د ماليې وزارت د لوړو زده کړو له وزارت سره په همکارۍ بايد د څارني او ارزونې يو ميکانيزم جوړ کړي تر څو د زده کړو له خصوصي موسساتو څخه په مناسب ډول عوايد را ټول کړای شي.
۲	د لوړو زده کړو وزارت بايد داسې يو ميکانيزم جوړ کړي تر څو د لوړو زده کړو په خصوصي موسساتو کې د محصلانو د ورسته داخلي (د کانکور له آزمويې وروسته) ستونزه حل شي.
۳	د لوړو زده کړو وزارت او د لوړو زده کړو د موسساتو رياست بايد داسې يو ميکانيزم جوړ کړي تر څو د ساحوي پروگرامونو په درسونو کې د محصلانو گډون يقيني شي.
۴	د لوړو زده کړو وزارت او د لوړو زده کړو د خصوصي موسساتو رياست بايد داسې يو ميکانيزم جوړ کړي تر څو دا خبره يقيني شي چې محصلان خپل ټيزسونه په خپله وليکي، نه د هغه چا په واسطه چې دوی ورته پيسې ورکوي. دا موضوع د علمي بشپړتيا لپاره ډيره مهمه ده.
۵	د لوړو زده کړو وزارت بايد د رياست د بستونو ټوله گمارنه د ملکي خدمتونو د قانون د ۲۳ مادې سره سم ترسره کړي.
۶	د لوړو زده کړو وزارت بايد د سرپرستو رييسانو پوستونه د رقابتي پروسې له لارې د مسلکي وړ اشخاصو په واسطه ټک کړي.
۷	د لوړو زده کړو وزارت بايد د څارني او ارزونې يو موثر ميکانيزم را منځ ته کړي تر څو د لوړو زده کړو د خصوصي موسساتو د ايجاد پروسه وڅارل شي او په پروسه کې د فساد د زيامننه او خطرات کم و يا له منځه ولاړ شي.
۸	د لوړو زده کړو وزارت بايد د عدليې وزارت سره د خصوصي لوړو زده کړو د مقرري پروسه په منظم ډول تعقيب کړي.
۹	د لوړو زده کړو وزارت بايد بوجه د خپلو رياستونو د اړتياوو مطابق چمتو کړي.
۱۰	د لوړو زده کړو وزارت بايد د څارني داسې يو ميکانيزم جوړ کړي تر څو د محصلانو د اعاشې پيسې د دوی بانکي حسابونو ته په مياشتنۍ توگه انتقال شي.

سريزه

د لوړو زده كړو وزارت په خپله څرگنده كړه چې دا وزارت برياليتوب ته ژمنتيا لري او په دې پو هيري چې د لوړو زده كړو كفايت په ملي انكشاف او د افغانستان د اتباعو په شخصي بهبود كې كليدي رول لوبوي.

د لوړو زده كړو د وزارت ليد لوري دا بيانوي چې دغه وزارت به د دولتي او خصوصي تحصيلاتو داسې يو سيستم جوړوي چې د افغانستان انكشافي اړتياوو ته به ځواب وايي، عامه بنسې گني ته به وده وركوي، د عنعناتو درناوي به كوي، نوې او داسې مدرن ساينسي علم به قبلوي چې په ښه طريقه يې مديريت ترسره شي او په نړيواله سطح د قبول وړ وي.³

ميتودولوژي

د لوړو زده كړو د وزارت له فساد سره د مبارزې د پلان بيا كتنه د دې په خاطر ترسره شوه تر څو په دغه وزارت كې د دغه پلان د تطبيق په اړه پرمختگ و پتيل شي. د نوموړي پلان د شاخصونو د ارزونې په موخه د بياكتنې ټيم لومړۍ يوه څيړنه تر سره كړه، د وزارت اړوندې پاليسۍ، طرزالعملونه، ستراتيژي او پلانونه يې را ټول كړل او بيا يې ولوستل. له هغې ورسته د كرونو د تطبيق او له فساد سره د مبارزې په پلان كې د شاملو شاخصونو په اړه معلومات له اساسي ځواب وركونكيو، مركو، مشاهداتو، د معلوماتو له پرتله كولو او د اسنادو له بيا كتنې، د متمرکزو گروپونو له بحثونو او شننو څخه تر لاسه شوي دي.⁴

د دې راپور په اړه، د اداري فساد پر وړاندې د څارنې او ارزونې خپلواکي گډې کميټې د دغه وزارت له اداري او مالي معيناتو سره د ۱۳۹۶ کال د وري په ۱۷ نيټه مرکې تر سره کړې. دغه راز د اداري فساد پر وړاندې د څارنې او ارزونې خپلواکي گډې کميټې د نوموړي وزارت له نورو مختلفو چارواکو سره هم مرکې تر سره کړې چې پکې اداري، مالي، د پلان او پاليسۍ رييسان، د بشري منابعو مديريت، تدارکاتو، حقوقي، داخلي تفتيش او داسې نور شامل دي.

موندني

د دغې سند په لاندې برخه كې دا خبره واضح كيږي چې آيا د لوړو زدكړو وزارت په پلان كې شامل مشخص فعاليتونه او شاخصونه ترسره كړي او كه نه. دغه راز دا برخه د مركو او اسنادو او د بياكتنې له لارې د ترلاسه شويو شواهدو پر بنسټ شاخصونو د پرمختگ شننه كوي.

د لوړو زدكړو وزارت له اداري فساد سره د مبارزې د پلان مطابق د دغه پلان اهداف په لاندې ډول دي: د اداري فساد تشخيص، په وزارت او د لوړو تحصيلاتو د خدماتو په وړاندې كولو كې د فساد د خطر كموالي. د دې اهدافو د بشپړولو لپاره د لوړو زدكړو وزارت ۸ اهداف او ۸ شاخصونه او ۲۵ فعاليتونه تعين كړل. د اهدافو، فعاليتونو، او شاخصونو په اړه شننه په لاندې ډول تر سره شوې ده.

³ <http://www.mohe.gov.af/policy1/en>

⁴ د كتنې موده د ۱۳۹۶ كال په اسد كې پيل په ميزان كې پای ته ورسیده

1. د تقني اسنادو کتنه

اهداف	فعالیتونه	د مبدا خط	شاخصونه
د تقني اسنادو کتنه	د اړوندو ادارو سره د همکارۍ له طريقه د تقني اسنادو د تعقيب په خاطر د فعاليتونو او اقداماتو گړندي کول	د کال لومړۍ ربع	د تقني اسنادو د محتواوو کتنه او د قوانينو او لوړو زدکړو د سيستم د شروطو پر اساس د هغوی ترتيبول.

موندني

د لوړو زدکړو د وزارت اکثره تقني سندونه (مقرري، طرزالعملونه، او لارښودونه) له کتنې وروسته اړوندو ادارو او بنسټونو ته د طی مراحل لپاره واستول شول. داسې اسناد چې تعديل يې د وزارت په واک کې دی لکه طرزالعملونه او لارښودونه طی مراحل شوي او خای په خای دي.⁵ خو داسې تعديلات چې د عدلي وزارت له خوا تصويب کيږي تر اوسه په خپل وخت ندي طی مراحل شوي.⁶

په ۱۳۹۶ کال کې يو شمير د لوړو تحصيلاتو مقرري تصويب شوي لکه د لوړو زده کړو قانون، د شپې د لوړو زده کړو مقرره او د تحصيلي اسنادو د ارزونې مقرره.⁷ خو دري کاله کيږي چې د لوړو زده کړو د خصوصي موسساتو د تاسيس مقرره لا تر اوسه د جمهوري رياست د اداري چارو په دفتر کې په جريان کې ده.⁸

بر سیره پر دې د لوړو زده کړو وزارت يو شمير زيات طرز العملونه تصويب کړي لکه د اکادميک کريدت سيستم طرزالعمل او د بنسټيز انکشاف طرزالعمل. د دې تر څنگ يو شمير لارښودونه هم تصويب شوي لکه د لوړو زده کړو د موسساتو د نصاب د انکشاف لارښود او د بورسيو لپاره د کانديدانو د ټاکنې لارښود.⁹

د لوړو زده کړو وزارت د اداري فساد په وړاندې د مبارزې پلان د فعاليتونو په اړه يو دقيق زماني مهالویش نلري. زماني مهالویش هغه څه دی چې د هغو پر اساس يو شی اندازه کيږي او يا پرتله کيږي. شاخص هغه خاص قابل مشاهده او د اندازې وړ خاصیت دی چې د پایلو د ترلاسه کولو لپاره د يوه پرگرام بدلون او يا پرمختگ ښيي.¹⁰

پايله

په دې برخه کې اکثره فعاليتونه تر سره شوي دي، او ټاکلي اهداف هم تر يوه بريده تر لاسه شوي دي. خو د اداري فساد په وړاندې د مبارزې له پلان سره سم د نورو تقني اسنادو تعقيب به د کال په وروستۍ ربع کې تر سره کيږي.

⁵ د علمي چارو د رياست له کارمندانو سره مرکه د سنبلې ۲۵، ۱۳۹۶

⁶ وزارت له کارمندانو سره مرکه

⁷ د وزارت له کارمندانو سره مرکه

⁸ د لوړو زدکړو وزارت د علمي چارو د رياست داخلي راپور ۱۳۹۶

⁹ <http://whatis.techtarget.com/definition/baseline>

¹⁰ <http://www.endvawnow.org/en/articles/336-indicators.html>

2. د لوړو زده کړو د وزارت د اړتیاوو پر اساس د پلټنې او د موثر کنټرول د سیستم ایجادول

اهداف	فعالیتونه	د مبدا خط	شاخصونه
د لوړو زده کړو د وزارت د اړتیاوو پر اساس د پلټنې او د موثر کنټرول د سیستم ایجادول	د وزارت د ۱۳۹۶ کال د نوي چوکاټ د تشکیل پر اساس د داخلي تفتیش د تشکیل او دندو د شرح کتنه او پراخوالی	د کال لومړی ربع	د ۸ نويو پوستونو ایجادول

موندنې

د لوړو زده کړو د وزارت د اړتیاوو پر اساس د پلټنې او د موثر کنټرول د سیستم د ایجادولو په موخه د پلټنې په ریاست کې ۸ نوي پوستونه منظور شوي دي او د هغو لپاره به ګمارنه تر سره شي تر څو د داخلي پلټنې ریاست پیاوړی شي او وده وکړي.¹¹

له ۸ پوستونو څخه چې ګمارنه به یې تر سره شي یوازې ۳ پوستونه د لوړو زده کړو د خصوصي تحصیلاتو د داخلي پلټنې د پیاوړتیا، په مرکز کې د لوړو زده کړو د خصوصي تحصیلاتو مفتش، په ولایتونو کې د لوړو زده کړو د خصوصي تحصیلاتو مفتش تر اوسه پورې ګمارل شوي دي.¹²

خو پاتې پوستونه د ګمارنې په جریان کې دي. د جمهور رییس د وروستي فرمان پر اساس، د ټولو رتبو د بستونو ګمارنې باید د ملکي خدمتونو د کمیسیون لخوا تر سره شي. له همدې کبله دا پروسه لږ اوږده شوي ده.¹³

د ۵ پوستونو د دندو لایحه تر اوسه جوړه شوې ده،¹⁴ د ۳ نورو پوستونو د دندو شرح تر اوسه په جریان کې ده.¹⁵ د لوړو زدکړو د وزارت یو تن چارواکي د مسوولینو لپاره د تخنیکي تجهیزاتو، لکه کمره، ټیپ ریکاردر، د نه لرلو له کبله شکایت وکړ ترڅو د شواهدو اسناد راټول کړي.¹⁶

پایله

په دې برخه کې ټاکلي اهداف تر یوه بریده تر لاسه شوي دي، خو د جمهور رییس وروستنی تقنیني حکم د نورو پوستونو د ګمارنې د پروسې د ځنډ لامل ګڼل کیږي.

¹¹ د لوړو زدکړو د وزارت کارکوونکي سره مرکه ۱۳۹۶/۶/۷

¹² د لوړو زدکړو وزارت د تفتیش د ریاست داخلي راپور ۱۳۹۶/۱۱/۱۶

¹³ د لوړو زدکړو د وزارت کارکوونکي سره مرکه ۱۳۹۶/۶/۷

¹⁴ د داخلي تفتیش او بشري منابعو د ریاستونو ریکاردر. د لوړو زدکړو وزارت ۱۳۹۶/۶/۷

¹⁵ ایضاً

¹⁶ د لوړو زدکړو وزارت یو کارکوونکي سره مرکه، ۱۳۹۶، ۷ سنبله

3 - په مرکز او ولايتونو کې د پراختيايي پروژو د پلي کولو لپاره د وزارت د اجرااتو په اړه د څارني او ارزوني د اغيزمنو ميتودونو ايجادول.

اهداف	فعاليتونه	د مينا خط	شاخصونه
د وزارت د اجرااتو په اړه د څارني او ارزوني د اغيزمنو ميتودونو ايجادول	- د وزارت د فعاليتونو او د هغې د دوهمو بنسټونو (په ولايتونو کې رياستونه) د څارني او ارزوني په اړه د يو بورډ يا کميټي جوړول. - د څارني او ارزوني کميټي د دندو د لايحي چمتو کول.	لومړی ربع	بورډ به د وزارت له داخلي رياستونو د لوړپوړو چارواکو او د مرکزي پوهنتونونو له استازو څخه ترکيب شوی وي.

موندني او پايله

هغه فعاليتونه چې د وزارت د کړنو په اړه بايد د څارني او ارزوني کميټي يا بورډ د جوړيدو په موخه پلي شي تر اوسه نه دي تر سره شوي او همدارنگه د ذکر شوي کميټي د دندو لايحه هم چمتو شوي نه ده.¹⁷ دا هدف په ټوليزه توگه ندي تر لاسه شوي.

4- په اکاډميک او غير اکاډميک بستونو کې د کادرونو او نورو کارکوونکيو د گمارني په پروسه کې د روڼتيا او مشروعيت ډاډمنول

اهداف	فعاليتونه	د مينا خط	شاخصونه
د کادرونو او نورو کارکوونکيو د گمارني په پروسه کې د روڼتيا او مشروعيت ډاډمنول	- د کاري کميټو بيا کتنه. - د (CBR) د شخړو هوارول، د ټيټ رتبه رقابتي بستونو گمارنه. - د معلوماتو راټولول او د هغو پوهنځيو او رياستونو د ايجاد او پرمختگ د مخنيوي لپاره عملي گامونه تشخيص شوي چې د خصوصي لوړو زدکړو د عالي کميسيون د مقرراتو او پريکړو خلاف دي. - د گمارني د ازمويني اړوندو کميټو کې د غيرمسئولو کسانو د اغيزو مخنيوی. _ د کار قانون ، او د ملکي خدمتونو قانون د پلي کولو په برخه کې او همدارنگه په مرکز او ولايتونو کې د کدرونو او نورو کارکوونکو د گمارني په پروسه کې د گمارني اړونده مقرري په پلي کولو کې د روڼتيا ډاډمنول . - د دې ډاډمنول چې د مجازاتو او مکافاتو په اړه د عدالت احکام د قواعدو او مقرراتو پر بنسټ دي.	ادامه لري	د لارښود د اسنادو او د دندو د لايحي له مخې د کميټي بياکتنه

¹⁷د لوړو زدکړو وزارت د يوه کارمند سره مرکه، ۱۳۹۶، سنبله ۱۹

موندني

د بشري منابعو څانگې د ملکي خدمتونو د قانون له مخې د گمارني لپاره کميټې جوړې کړي دي.¹⁸ د گمارني ټوله پروسه د ټاکل شوې کميټې د څارني لاندې ترسره شوه چې د ملکي خدمتونو خپلواک کميسيون، بشري منابعو، جنډر او نورو اړونده رياستونو غړي په کې شامل دي.¹⁹

د لوړو زدکړو د وزارت کارکوونکي له قوله، ټولني گمارني، د CBR پرته، د ملکي خدمتونو کميسون له خوا د ۱۱۶۰ گڼه ولسمشريز حکم له مخې ترسره کيږي کوم چې په ۱۳۹۶/۰۳/۳۰ نيټه خپور شوی دی.

د څارني او ارزونې کميټې موندلې چې د لوړو زده کړو وزارت کې شپږ کلیدي رياستونه د سرپرستو رئيسانو لخوا رهبري کيږي²⁰ او دا حالت کيدای شي د رئيسانو لپاره په سمه توگه د دوي د فعاليتونو او مسؤليتونو ترسره کولو په وړاندې خنډ وگرځي.

پنځه کلیدي رئيسان د وزير په وړاندیز او د ولسمشر له په منظوري گمارل شوي²¹، خو دا عمل د ملکي خدمتونو په قانون کې د ذکر شوي ميکانيزم خلاف دی²². د پنځو کلیدي رئيسانو گمارنه د رقابتي پروسې له لارې نده ترسره شوې. د يوې مرکې پر بنسټ (د لوړو زدکړو وزارت يو تن چارواکي)، د معلوماتو راټولو پروسې ترسره کولو لپاره کافي بودجه شتون نلري ترڅو هغه پوهنځي او څانگې مشخصې کړي کومې چې د عالي کميسيون د مقرراتو او پريکړو خلاف دي. له دې کبله، داسې بنکاري چې دا فعاليت تر اوسه ندي ترسره شوی.²³

د گمارني د ازموينې په کميټه کې د غير مسولو کسانو د اغيزې د مخنيوي لپاره له ۶ رتبې څخه پورته د ټولو بستونو د گمارني پروسه د اړونده څانگې، بشري منابعو، اداري او مالي څانگو تر هيئت لاندې د ملکي خدمتونو د کميسون د قانون له مخې تر سره شوې ده ترڅو د گمارني په پروسه کې روڼتيا ډاډمنه کړي.²⁴

د مجازاتو او مکافاتو په اړه د عدالت د احکامو په رابطه د داخلي پلټنې څانگې دوه قضیې راخيستي چې د په نتيجه کې د لوړو زده کړو وزارت اړونده گامونه پورته کړي دي. يو دا چې د لوړو زده کړو وزارت د کابل پوهنتون د اقتصاد پوهنځي ريس په دې له دندې گوښه کړ چې په غيرقانوني توگه يې دوه زده کونکي بهر ته وليږل او وروسته ثابته شوه چې په چمتو شويو بورسونو کې د اقتصاد پوهنځي رئيس ملامت وو.²⁵ دويمه قضیه د طب پوهنځي څخه د التراساؤند ماشين غلا کول وو چې قضیه تر عدلي تعقيب لاندې ونيول شوه او د التراساؤند ماشين بيرته راستون کړای شو.

پايله

د مهمو پوستونو دريمه برخه د سرپرستو رئيسانو له خوا اشغال شوې او نور مهم بستونه د وزير په وړاندیز گمارل شوي دي. په هر صورت، د پورته ذکر شويو بحثونو پر بنسټ دا پايله ترلاسه کيدای شي چې هدف پلي شوی نه دی.

¹⁸ د لوړو زدکړو وزارت يو تن چارواکي سره مرکه، ۱۳۹۶، سنبله ۱۹

¹⁹ اداري فساد سره د مبارزې په اړه د لوړو زدکړو د وزارت داخلي راپور، ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶

²⁰ د لوړو زدکړو وزارت د بشري منابعو داخلي راپور، ۱۳۹۶ سنبله ۲۰

²¹ ايضاً

²² د ملکي خدمتونو قانون، ۲۳ ماده: ملکي کارکوونکي د اړونده حقوقي اسنادو له مخې د هر راز تبعيض پرته د وړتيا او مسلکي مهارتونو په اساس گمارل کيږي.

²³ د لوړو زدکړو وزارت يو مامور سره مرکه، ۱۳۹۶، سنبله ۱۹

²⁴ د لوړو زدکړو وزارت يو تن چارواکي سره مرکه، ۱۳۹۶، سنبله ۱۹

²⁵ د لوړو زدکړو وزارت يو تن چارواکي سره مرکه، ۱۳۹۶، سنبله ۷

5 د لوړو زده کړو د خصوصي موسسو د کیفیت پیاوړی کول ترڅو د وزارت د قانون او مقرراتو سره سم تحصیلي خدمت چمتو کړي

شاخصونه	د مبنا خط	فعالیتونه	اهداف
د لوړو زده کړو خصوصي موسسو د تاسیس د مقرري او د هغوي د فعالیتونو د طرز العمل نهايي کول	ادامه لري	<p>- په مرکز او ولایتونو کې د خصوصي لوړو زده کړو په موسسو کې د تخنیکي او بشري منابعو فرصتونو د برابرولو ډاډمنول او څارنه.</p> <p>د خصوصي لوړو زده کړو د موسسو د ارزونې دریمې دورې بشپړیدل ترڅو د لوړ کیفیت خدمت چمتو کولو په موخه د لوړو زده کړو ستراتیژي پلي او د بازار د اړتیاو سره سم گامونه پورته شي.</p> <p>- د داخلي کتاب، د هر سمستر لپاره د نتایجو د کتاب او د محصلینو د فراغت کتابونو د خونديتوب لپاره د مناسب میکانیزم په جوړولو کې د فعالیتونو په لاره اچول/ اقدامات.</p> <p>- د پوهنتونونو او د زده کړو خصوصي موسسو د اکاډمیک فعالیتونو څارنې او کنترول ته دوام ورکول.</p> <p>- د هغو پوهنځیو او ریاستونو د تاسیس د مخنیوی لپاره گامونه اخیستل کوم چې تاسیس شوي</p> <p>- د لوړو زده کړو د خصوصي موسسو د عوایدو د راټولولو د پروسی څارنه.</p>	د لوړو زده کړو د خصوصي موسسو د کیفیت پیاوړی کول ترڅو د وزارت د قانون او مقرراتو سره سم تعلیمي خدمت چمتو کړي

موندنې

د لوړو زده کړو د کیفیت لوړولو په موخه د خصوصي لوړو زده کړو د رئیس په وینا، د لوړو زده کړو وزارت په مرکز او ولایتونو کې د خصوصي لوړو زده کړو په موسسو کې د تخنیکي او بشري منابعو فرصتونو د برابرولو ډاډمنول او څارنې په موخه فعالیتونه تنظیم کړي دي. مگر د بودیجې د نشتوالی له کبله دغه فعالیت ندی ترسره شوی او همدارنگه د لوړو زده کړو خصوصي موسسو د څارنې او ارزونې دریم دور بهیر لا تر دې مهاله پیل شوی نه دی. په هر صورت، چارواکي هڅه کوي تر څو ژر تر ژره د دغې پروسی د پیل کولو لپاره بودجه پیدا کړي.²⁶

د بودیجو نشتوالي له امله د پوهنتونونو او خصوصي زده کړو موسسو دوامداره څارنه او کنترول په ټولو ولایتونو کې د ۱۳۹۶ کال تر میزان پورې ندی ترسره شوی.²⁷ د خصوصي لوړو زده کړو موسسو ریاست (DOPHEI) د خصوصي لوړو زده کړو د تاسیس مقرري او د دوي د فعالیتونو طرز العمل د رویتیا ډاډمنولو په موخه بیا کتنه ترسره کړه او ذکر شوي مقرره د ولسمشر په اداري دفتر کې د دريو کلونو لپاره د طی مراحل کیدو په انتظار ده.²⁸

²⁶ د لوړو زدکړو وزارت یو تن چارواکي سره مرکه، ۱۳۹۶، سنبله ۱۶

²⁷ ایضاً

²⁸ د لوړو زدکړو وزارت له یو تن کارکوونکي سره مرکه ۱۶/۶/۱۳۹۶

د دې مقرري په پلي كيدو سره به د فساد فكتورونه كم شي. د وړانديز شوي مقرري پر بنسټ به د نويو شامليدونكو زدكوكونكيو، په كلني اساس د زده كونكو نتايجو، او د زده كونكو د فراغت د كتاب لپاره يو ډيټابيس موجود وي.²⁹ د ۱۳۹۶، ميزان ۲۹ پورې، دا مقررره تصويب شوي نده. په هر صورت، د لوړو زده كړو درې نوي خصوصي مؤسسي (مورا، جهان نور، او نخبه گان) په ۱۳۹۴ او ۱۳۹۵ كلونوكي د ولسمشر د ځانگړو احكامو له مخې تاسيس شوي دي، د ولسمشر درې نكر شوي احكام د ولسمشر د 1393/11/28 نېټې د 769 گڼه حكم سره په ټكر كې دي. د درې نكر شويو احكامو څخه د يوه له مخې، د لوړو زدكړو نكر شوي خصوصي موسسه د ملي يوالي د حكومت د مشرتابه له استازي پورې تړاو لري. خو، په كابل او ولايتونو كې د لوړو زده كړو 57 خصوصي موسسي په ۱۳۹۳ كې تعلق شوي دي.³⁰

اوس مهال د خصوصي لوړو زدكړو رياست 26 كاركونكي لري، پداسې حال كې چې دا د دولتي لوړو زده كړو موسسو / پوهنتونونو څخه زيات محصلين لري؛ له دې امله د خصوصي لوړو زدكړو رئيس وړانديز وكړ چې دغه رياست دې په خصوصي معينيت بدل شي.³¹

د څارني او ارزوني كميتي موندلې چې د خصوصي لوړو زده كړو په موسساتو كې د فساد په وړاندي دوه زياتموندني ټكي شتون لري. محصلان بايد خپل تيزس / مونوگرافونه په خپله وليكي، پداسې حال كې چې ځيني يې په نورو باندې ليكي.³² پدې رابطه د څارني او ارزوني ميكانيزم شتون نلري ترڅو دا ډاډمنه كړي چې محصلين خپل تيزس په خپله وليكي.

دويمه مسله دا ده چې ځيني زده كونكي چې د لوړو زده كړو خصوصي موسساتو كې د شموليت امتحان (كانكور) كې گډون نه شي كولى او وروسته نوموړي زده كونكي شامليري، مگر د دوي نومونه د كانكور په جريان كې د شموليت ازمويني په كتاب كې شتون نلري. كله چې هغوي فارغيري نو د لوړو زده كړو رياست ته د تصديق لپاره رجوع كوي خو رياست د هغوي د فراغت سندونه نه تصديقيوي، ځكه چې د هغوي نومونه د ازمويني په كتاب كې شتون نلري.³³

نو دا پروسه د محصلانو او همداراز د خصوصي لوړو زده كړو رياست لپاره ستونزې هم رامنځته كوي، او معمولا داسې قضيي د لوړو زده كړو وزارت عالي شورا ته د راجع كولو په واسطه حل كيږي.³⁴ د لوړو زدكړو د وزارت كاركونكي سره د مركې پر اساس دغه پروسه د فساد زيان منونكي ده، ځكه چې يو څوك د شموليت په ازموينه كې برخه نه اخلي مگر په يو ډول كولى شي د فراغت شهادتنامه د لوړو زدكړو خصوصي موسساتو رياست او د لوړو زدكړو د وزارت له لوري تصديق كړي.

د خصوصي لوړو زدكړو موسساتو رياست د ځاى او جوړښت له كمښت سره مخ دى، نو پدې خاطر ياد رياست د خصوصي موسسو د محصلانو څخه د مونوگراف غوښتنه نه شي كولاى. ددې پرځاى دوي اوس د مونوگراف د رسمي مکتوب شميرې، موضوع او د اړوند پوهنتون يا مؤسسي له خوا د هغې د تصديق غوښتنه كوي.³⁵

د لوړو زده كړو د خصوصي موسسو د عوايدو په راټولولو باندې څارنه، چې د روڼتيا رامنځته كولو په موخه طرح شوي، تر اوسه ترسره شوي نه ده، او د لوړو زدكړو وزارت يو تن چارواكي سره د مركې پر اساس بايد دغه څارنه د ماليي وزارت ترسره كړي.³⁶ ماليي وزارت بايد د لوړو زده كړو وزارت سره په همغږۍ د خصوصي موسسو يا

²⁹ اداري فساد سره د مبارزې په اړه د لوړو زدكړو د وزارت داخلي راپور، ۱۳۹۵ – ۱۳۹۶
³⁰ د خصوصي لوړو زدكړو د موسسو رياست داخلي اسناد، د ۲۸/۱۱/۱۳۹۳ نېټې ۷۶۹ گڼه ولسمشريز حكم په اساس د ځنډول شويو موسسو لست،
³¹ د لوړو زدكړو وزارت له يو تن كاركونكي سره مرکه ۱۱/۷/۱۳۹۶
³² يو چارواكي سره مرکه، د لوړو زدكړو وزارت، ۱۳۹۶ ميزان ۱۱
³³ له دوه تنو محصلينو سره مرکه چې فاكولته يې لوستلې وه خو لدې امله چې د شموليت ازمويني په كتاب كې يې نومونه موجود نه وو هغوي د اسنادو په تصديقولو كې له ستونزو سره مخ شول، ۱۳۹۶ ميزان ۲
³⁴ د لوړو زدكړو وزارت يو تن چارواكي سره مرکه، ۱۳۹۶، ميزان ۱۱
³⁵ ايضاً
³⁶ د لوړو زدكړو وزارت يو تن چارواكي سره مرکه، ۱۳۹۶، ميزان ۱۱

پوهنتونونو څخه د عوایدو د راټولولو پروسه وڅاري ترڅو د خصوصي مؤسساتو د عوایدو په راټولولو کې روښتیا رامنځته شي.³⁷

پایله

د لوړو زده کړو وزارت د څارني او ارزونې د عملياتي فعالیتونو لپاره د بودیجې د نشتوالي سره مخ دی. د څارني او ارزونې میکانیزم نشتوالی د لوړو زده کړو وزارت کې موجود دی تر څو د محصلانو د تیزس لیکني بهیر څارنه او ارزونه وکړي او ډاډ ترلاسه کړي چې په ساحه کې محصلان په ټولګیو کې په منظم ډول ګډون کوي. له همدې امله او د هدف لپاره د پورته یاد شوي بحث پر بنسټ، دا پایله ترلاسه کېږي چې هدف پلي شوی نه دی.

6 د کانکور د ازموینې بهیر پیاوړی کول

اهداف	فعالیتونه	د مینا خط	شاخصونه
د کانکور د ازموینې بهیر پیاوړی کول	<p>- د کانکور ازموینې عمومي ریاست د جوړښت پراختیا او د مناسب او ماهر و کارکوونکیو ګمارل.</p> <p>- په عصري تجهیزاتو (بایومتریک سیستم) سره د کمپني سمبالول</p> <p>- د کانکور ازموینې د حق الزحمې د مقرري نهایي کول</p> <p>- د کانکور په پروسه کې د ځواکمنو بنسټونو د نفوذ د مخنیوی په موخه د ملي یووالي حکومت د کابینې ملاتړ د ترلاسه کولو لپاره ګامونه پورته کول.</p>	لومړی ربع	د نویو پوستونو ایجادول

موندنې

د کانکور ریاست باید د نوي تشکیل پر اساس د ۹ نویو پوستونو لپاره کارکوونکي وګماري، خو د ولسمشر د وروستي حکم (۱۱۶۰ ګڼه، نیټه: ۱۳۹۶/۳/۳۰) له مخې د ټولو دولتي بستونو د ګمارني پروسه د ملکي خدمتونو او اداري اصلاحاتو کمیسیون ته سپارل شوې ده.³⁸

د ملکي خدمتونو او اداري اصلاحاتو د خپلواک کمیسیون له لارې د ټولو وزارتونو د دولتي کارکوونکو د ګمارني پروسه ډیر وخت نیسي. خو د کانکور ریاست په وخت ګمارني ته اړتیا لري، نو د دې بهیر د ګړندي کولو لپاره د لوړو زده کړو وزارت رهبري پریکړه کړې چې مسله د وزیرانو شورا او کابینې ته وړاندې کړي ترڅو د لوړو زده کړو وزارت ته اجازه ورکړي چې یاد وزارت دې د بشري څانګې له لارې ۹ نویو پوستونو ته کارکوونکي وګماري.³⁹

د کانکور ریاست د کانکور پروسه د عصري تجهیزاتو په سیستم سمبال کړه. مخکې به د کانکور فورمونه محصلانو ته ویشل کیدل، د فورمو له ډکولو وروسته به هغوي خپلې فورمې د تذکیرې له کاپي سره د کانکور ریاست ته سپارل، نو بیا به یې د کانکور په ازموینه کې د ګډون کولو لپاره د کانکور کارتونه ترلاسه کړل. اوس زده کونکي لومړی د بایومتریک سیستم له لارې راجستر کېږي او تر هغې وروسته هغوي ته د کانکور د ریاست لخوا د کانکور کارتونه ورکول کېږي چې له هغې وروسته محصلان په ازموینه کې ګډون کولی شي.⁴⁰

د کانکور ریاست د کانکور په بهیر کې د روښتیا رامنځته کولو په موخه ځینې نوښتونه ترسره کړي چې عبارت دي له:

³⁷د لوړو زدکړو وزارت یو تن چارواکي سره مرکه ، ۱۳۹۶ سنبله ۲۶

³⁸۱۲۸۹ ګڼه ولسمشریز فرمان، ۱۳۹۶/۰۴/۱۸

³⁹د لوړو زدکړو وزارت یو تن چارواکي سره مرکه ، ۱۳۹۶ میزان ۲

⁴⁰د مخکې په څیر

- د کانکور ازموينې د سوالونو د چاپولو لپاره د لنډ مهاله معلوماتي ټکنالوجي ايجادول او د درخواستکونکيو د بايو مایټريک سيستم فعال کول.
- د سوالونو د بانک غني کول
- د کانکور د ازموينې د اخستلو په وخت او ميتود کې بدلون راوستل او هر درخواستکونکي لپاره د سوالونو يوې فورمي چمتو کول. د خپلو ولايتونو د اقليم د وضعيت له مخې د کانکور ازموينې اخستل⁴¹. ذکر شوي بدلونونه اوس تر يوې اندازې پورې د کانکور په پروسه کې په مثبت ډول اغيزمن شوي.

د لوړو زدکړو وزارت يو تن چارواکي په وينا، د عدليې وزارت څخه د کانکور د ازموينې د حق الزحمې مقررې کابيني ته د تاييد لپاره په 1396/06/26 نيټه استول شوي ده. دغه مقررې تر 1396/70/2 نيټې پورې منظور شوي نه وه.⁴² د کانکور ازموينې په جريان کې د لوړو زده کړو وزارت استازو د ملي يووالي حکومت د کابيني په ملاتړ څو ولايتونو ته سفر وکړ ترڅو د کانکور په ازموينه کې د هر ډول اغيزو مخه ونيسي.⁴³

پايله

د کانکور رياست د کانکور پروسې د پياوړتيا په موخه د نوي پوستونو گمارنې ته اړتيا لري. د کانکور رياست لخوا د ځينو تخنيکي نوښتونو له امله د کانکور بهير بڼه شوی. له همدې امله هدف په نسبي توگه پلي شوی دی.

7 د تدارکاتي پروسو ساده کول او د پراختيايي او غير پراختيايي پروژو د قراردادونو د اغيزمنتوب کتنه

شخصونه	د مبنا خط	فعاليتونه	اهداف
د تدارکاتو په پروسه کې د ميکانيزم بيا کتنه او د اصلي او پراختيايي بوديجي مشروعيت	ټول کال	د تدارکاتو په پروسه کې د مزايده کوونکو د فعال گډون په موخه د تدارکاتو قانون او مقرري سره سم د نوي کاري لارښود چمتو کول. په مزايده او د مزايدي د پرانستني په پروسه کې د فساد فکتورونو مخنيوی. د پراختيايي پروژو د قراردادونو په اړه دوامداره څارنه، په ځانگړې توگه په مرکز او ولاياتو کې د دې پروژو څارنه او کتنه. د پروژو د قانوني طبقې په موخه د اړوندو څانگو ترمنځ د همغږۍ رامنځته کول او په خپل وخت سره د پروژو پرمختگ په پام کې نيولو سره د ترلاسه شويو راپورونو ویشل. د لوړو زده کړو د پراختيا د رياست، HEDP او د پوهنتونونو د ملاتړ پروگرام (USWD) د فعاليتونو دوامداره څارنه او ارزونه.	د تدارکاتي پروسو ساده کول او د پراختيايي او غير پراختيايي پروژو د قراردادونو د اغيزمنتوب کتنه

موندنې

د مزايديو د رامنځ ته کولو، پرانيستلو او د تړونونو د جزئياتو په اړه يو گام اخيستل شوی دی او تدارکاتي پروسه د يو روڼ او شفاف ميکانيزم له مخې پرمخ تللي.⁴⁴ د کار کوم نوی لارښود لا تراوسه نه دی چمتو شوی.⁴⁵

⁴¹له فساد سره د مبارزې په اړه د لوړو زدکړو وزارت داخلي راپور، ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶

⁴²د لوړو زدکړو وزارت يو تن کارکونکي سره مرکه، ۱۳۹۶ میزان ۲

⁴³ايضاً

⁴⁴د تدارکاتو رياست، د لوړو زده کړو وزارت داخلي راپور، ۱۳۹۶ هـ

د وزارت تر ظرفیت او حدودو لاندې د مزایدي په پرانیستلو او او پروسه کې د فساد د فکتورونو د مخنیوي په موخه تدارکاتي پروسه د پلان او پالیسي، اداري او مالي، د تدارکاتو د ریاست او اړوندو څانگو د استازو د گډ پلاوي له لوري په لار اچول شوي ده.⁴⁶

د تدارکاتو ریاست د انحلال څخه وړاندې، یاد ریاست د پراختیایي پروژو د قراردادونو څخه دوامداره څارنه کوله چې په ځانگړي توگه په مرکز او ولایاتو کې یې ددغو پروژو څارنه او پلټنه کوله، خو د روان کال له اوایلو څخه راپدیدیخوا هیڅ کومه څارنه او پلټنه نه ده ترسره شوې.⁴⁷

د مالي او اداري رئیس په وینا نوموړي د پروژو د مشروع تطبیق او دوامداري څارني د دایمنولو په موخه هر دوه اونیو کې یوه ځل د اړوند ولایتونو له ارتباطي اشخاصو سره ویديوي کنفرانسونه دایروي او د هغې له مخې یې له اړونده ریاست سره همغږي کوي.⁴⁸

د تدارکاتو ریاست د نوي تشکیل له مخې د تدارکاتو د ریاست ټول پوستونه د ۱۳۹۶ کال په لومړیو کې منحل شول او د کارکوونکیو کار تعلیق شو.⁴⁹ کله چې کوم کارکوونکی تعلیق کېږي، نوموړي/نوموړې د دفتر اړوند رسمي اسناد نشي لاسلیک کولی، مگر کله چې د تدارکاتو د ریاست کارکوونکي تعلیق شول، دوي خپلو دندو ته په عادي ډول ادامه ورکوي او دغه راز رسمي سندونه هم لاسلیکوي.⁵⁰ له دې وروسته د تعلیق شویو کارکوونکو له لوري یوه عریضه د ولسمشر اداري دفتر ته ولیرل شوه چې د دوي د برخلیک د معلومولو غوښتنه په کې شوې وه، خو د ۱۳۹۶ کال د سنبلې ۲۷مې نېټې پورې د ولسمشر د اداري دفتر له لوري دوي ته کوم څرگند ځواب نه وو ورکړل شوی. پدې خاطر دغه کارکوونکي د خپل برخلیک اړوند د نامعلوم حالت سره مخ وو او دندې یې هم تعلیق شوې وې.⁵¹ د لوړو زده کړو وزارت د چارواکو په وینا د کتنې ټیم موندلې چې د لوړو زدکړو د پراختیا پر ریاست د لوړو زده کړو وزارت له لوري کومه څارنه یا ارزونه نه ده ترسره شوېد پوهنتونونو د ملاتړ پروگرام (USWDP) چې د متحده ایالاتو نړیوالې پراختیایي ادارې له لوري پرمخه بیول کېږي د لوړو زده کړو وزارت سره په خپل کار کې نه همغږي کوي او نه هم راپور ورکوي.⁵²

⁴⁵ د لوړو زده کړو وزارت د کارکوونکو سره ډله ییز بحث. ۲۷/۶/۱۳۹۶

⁴⁶ ایضاً

⁴⁷ ایضاً

⁴⁸ اداري او مالي رئیس سره مرکه، لوړو زده کړو وزارت، ۱۳۹۶ میزان ۳

⁴⁹ د لوړو زده کړو وزارت د کارکوونکو سره ډله ییز بحث. ۲۷/۶/۱۳۹۶

⁵⁰ ایضاً

⁵¹ ایضاً

⁵² د لوړو زده کړو وزارت اداري او مالي رئیس سره مرکه، ۱۳۹۶ میزان ۳

پایله

اوسمهال د تدارکاتو ریاست منحل دی او فعالیت نه کوي، د پراختیایي او غیر پراختیایي پروژو څارنه او پلټنه هم نه ده ترسره شوي. د ۱۳۹۶ کال د میزان تر ۷مې نېټې پورې د لوړو زدکړو وزارت له لوري د (USWDP او HEDP) اړوندو پراختیایي پروژو څارنه او ارزونه ترسره شوي نه ده. دا هدف په نسبي توګه پلي شوی.

8 - په مالي او اداري چارو کې روڼتیا (په اړوندو څانګو کې د فساد د فکتورونو مخنیوی)

اهداف	فعالیتونه	د مبنا خط	شاخصونه
په مالي او اداري چارو کې د روڼتیا پیاوړي کول	د مستحقو محصلانو بانکي حساب ته د هغوي د اعاشې د پیسو د لیږد د میکانیزم ایجادول	د کال لومړی ربع	د اعاشې د پیسو مستحقو محصلانو ته د بانکي حسابونو پرانیستل

موندنې

د لوړو زده کړو وزارت په مالي او ادارو چارو کې د روڼتیا د زیاتولو موخې ته د رسېدو له پاره، مالي او اداري ریاست په رڼه او شفافه توګه د ټولو کارکوونکو د فعالیتونو د تطبیق او پرمختګ په اړه غونډه دایروي او د فساد فکتورونو د له منځه وړلو په موخه له فساد سره د مبارزې په اړه د فعالیتونو په مشروع اجراء باندې ټینګار کوي.⁵³

مالي او اداري ریاست نوی طرز العمل تطبیق کوي چې له مخې به یې محصلانو ته بدیل اعاشه د دوی د بانکي حسابونو له لارې ورکول کېږي خو پخوا به محصلانو ته لاس په لاس نقدې پیسې ورکول کېدې چې هغه پروسه ډیره له فساد سره مخامخ کیده.⁵⁴

د لوړو زدکړو وزارت یو تن چارواکي سره د مرکي پر اساس، هر محصل ته د میاشتې ۱۸۳۰ افغانۍ بدیل اعاشه ډېره لږه ده. سرب کال د لوړو زده کړو وزارت وړاندیز وکړ چې بدیل اعاشه باید ۲۵۰۰ افغانیو ته لوړه شي، مګر نوموړی وړاندیز لا تراوسه تر کار لاندې دی⁵⁵ او دغه راز محصلینو سره په کابل او مزار شریف کې مرکي شوي او ویلي یې دي چې د ۱۳۹۶ کال میزان ۱۹ نېټې پورې لا د هغوي بانکي حسابونو ته د بدیل اعاشې پیسې ندې سپارل شوي. ته ددوی بدیل اعاشه لا د بانکي حساب له لارې نه ده ورکول شوې.⁵⁶

مالي او اداري رئیس ځینې نورې ننگونې هم یادې کړې د بېلګې په توګه د اړتیاو پوره کولو لپاره د بودیجې کمښت، او په دولتي پوهنتونونو کې د کافي پرمختګ نه شتون. ځینې پوهنتونونه په نا امنه سیمو کې موقعیت لري، ددې سره سره چې دوی فعالیت نه کوي، مګر د سیاسي دلایلو له امله بیا هم غیر فعال پرانیستي پاتې دي. په هیواد کې ټول ۳۸ دولتي پوهنتونونه موجود دي.⁵⁷

⁵³ ایضاً

⁵⁴ داخلي رپورټ، اداري او مالي ریاست، لوړو زده کړو وزارت، ۱۳۹۶ هـ.

⁵⁵ د لوړو زده کړو وزارت اداري او مالي رئیس سره مرکه، ۱۳۹۶ میزان ۳

⁵⁶ په کابل او مزار شریف کې له دوو محصلینو سره مرکه، ۱۳۹۶ میزان ۱۹

⁵⁷ د لوړو زدکړو وزارت یو تن چارواکي سره مرکه، ۱۳۹۶ میزان ۳

پايڼه

دا هدف په نسبي توگه ترلاسه شوی، ډيری محصلان د بديل اعاشي بانکي حسابونه لري، مگر په ځينو بانکونو کې د اداري ستونزو له امله د بديل اعاشي پيسې د محصلانو حسابونو ته نه دي رسېدلي. په ځانگړي ډول کابل چې ډير شمير محصلان لري.